

Brussel, 19 november 2017

AANBEVELINGEN INZAKE MINIMALE HARMONISERING VAN DE GERECHTELIJKE STAGE

Inleiding

Ingevolge de Potpourri V-wet van 6 juli 2017 wordt de gerechtelijke stage op grondige wijze hervormd. Ze is van toepassing voor alle gerechtelijke stagiairs die hun stage aanvatten op 1 oktober van dit jaar. Voor de 'oude' gerechtelijke stagiairs blijft de vorige regeling van kracht mits een aantal overgangsbepalingen.

Uit deze hervorming volgt dat de commissies voor de evaluatie van de gerechtelijke stage (ECE) en het IGO een aantal nieuwe taken opgelegd krijgen. Zo zal de directeur van het IGO op advies van de ECE getuigschriften afleveren waaruit blijkt dat de gerechtelijk stagiair met vrucht zijn gerechtelijke stage heeft doorlopen. Zonder dit getuigschrift zal de gerechtelijk stagiair niet meer in de voorwaarden zijn om magistraat te worden. Het belang ervan kan dan ook niet onderschat worden.

Onder de vroegere regeling voorzag artikel 42, 6° van de wet van 31 januari 2007 reeds dat de ECE onder meer tot taak had de harmonisering van de gerechtelijke stage uit te werken. Daartoe konden zij aanbevelingen richten tot de stagemeeesters. De ECE heeft in dit verband in de loop van 2010 na overleg met de stagemeeesters reeds een reeks aanbevelingen geformuleerd. In de loop van 2014 werden deze aanbevelingen aangepast na een hernieuwd overleg.

Nu de ECE en het IGO ook de taak toegewezen krijgt om getuigschriften af te leveren, wordt de uitwerking van een meer geharmoniseerde en georganiseerde gerechtelijke stage van nog groter belang.

Het is dan ook niet alleen gepast om deze aanbevelingen inzake harmonisering van de gerechtelijke stage aan te passen aan de nieuwe wet, maar ook om de noodzaak van de toepassing van deze principes te onderlijnen.

Ook de gerechtelijke stagiairs zijn zelf reeds lang vragende partij voor een harmonisering. Tenslotte is het niet meer dan logisch dat alle gerechtelijke stagiairs een voldoende uniform traject doorlopen.

Bij de harmonisering van de stage moet in ieder geval rekening worden gehouden met de eigenheid van ieder parket of rechtbank. Het spreekt voor zich dat de concrete invulling van de stage blijft toekomen aan de stagemeeesters (uiteraard in nauw overleg met de korpsoverste).

Het verloop van de stage

De stage is een periode van opleiding, waarbij de eerste betrachting moet zijn het 'beroep' te leren en een sterke gevoeligheid te ontwikkelen voor de (inhoudelijke) uitdagingen die ermee gepaard gaan. Het is met andere woorden een investering in de toekomst. De gerechtelijke stagiair kan en mag niet gebruikt worden als een 'goedkope' arbeidskracht die ingezet wordt waar de nood het hoogst is.

De ECE wenst het belang van een goed onthaal van de stagiair in parket en rechtbank te onderlijnen. Een degelijk onthaal, al dan niet gecombineerd met een onthaalbrochure, rondleiding en een voorstelling van de stagiair aan de collega's en medewerkers draagt bij tot een snel en goed inwerkingsproces van de stagiair. Het schept ook duidelijkheid omtrent de redelijke wederzijdse verwachtingen van de stagiair en de stagemeeester met betrekking tot de stage.

Vanzelfsprekend is het nuttig de gerechtelijke stagiair van zeer nabij te laten begeleiden door een ervaren magistraat met wie hij/zij zo mogelijk het zelfde bureel deelt, eerder dan hem/haar samen te zetten met (een) andere stagiair(s). De nieuwe wet voorziet dat de gerechtelijke stagiair minstens één stagemeeester op de zetel en één stagemeeester op het parket toegewezen krijgt. De nieuwe regeling staat met andere woorden toe dat meerdere stagemeeesters binnen een rechtbank of parket kunnen worden aangeduid om één gerechtelijke stagiair te begeleiden. Dit geeft de korpschefs de mogelijkheid om per afdeling of per sectie telkens een stagemeeester aan te duiden zodat een goede begeleiding en opvolging van de gerechtelijke stagiairs kan geoptimaliseerd worden. Blijkens een mailbericht van de FOD Justitie blijkt trouwens dat iedere aangeduide stagemeeester ook gerechtigd is op de premie van stagemeeester.

Ook moeten de periodes die de gerechtelijke stagiairs doorbrengen in de verschillende diensten voldoende lang zijn. Op deze wijze kan de investering renderen en kan de gerechtelijke stagiair in een latere fase van de stage een actieve inbreng hebben.

De theoretische opleiding van de gerechtelijke stage is de verantwoordelijkheid van het IGO. In aanvulling hierop en complementair ermee is het de bedoeling dat de stage in de parketten en rechtbanken volledig op de praktijk is gericht en dat de gerechtelijke stagiair zoveel mogelijk het werk kan verrichten 'als was hij of zij zelf magistraat'. De opvolging door ervaren magistraten betekent ongetwijfeld een aanzienlijke meerwaarde voor de stage.

Er wordt niet langer een onderscheid gemaakt tussen de korte en de lange stage. De regeling zoals voorzien in het nieuwe artikel 259octies Ger.W. gaat uit van een eenheidsstage van 24 maanden waarbij alle stagiairs een stage moeten doorlopen op een openbaar ministerie en op de zetel. Tijdens deze 24 maanden moet de stagiair telkens ook één maand stage doen op een administratieve dienst van het parket en de griffie. Dit geeft volgend overzicht :

Maand	Locatie	Actie
Maand 1: oktober	Parket	
Maand 2: november	Parket	
Maand 3: december	Parket	
Maand 4: januari	Parket	
Maand 5: februari	Parket	➤ Stagiair maakt zelfevaluatie over
Maand 6: maart	Parket	➤ De stagemeeester maakt een verslag met het oog op de commissionering
Maand 7: april	Parket	
Maand 8: mei	Parket	
Maand 9: juni	Parket	➤ De stagiair moet uiterlijk in deze maand zijn voorstel formuleren voor de externe stage
Maand 10: juli	Parket	
Maand 11: augustus	Parket	
Maand 12: september	Externe stage	➤ De stagemeeester van het parket zendt een omstandig verslag omtrent de stage op het parket
Maand 13: oktober	Externe stage	
Maand 14: november	Externe stage	
Maand 15: december	Zetel	➤ De stagemeeester zendt een omstandig verslag omtrent de externe stage
Maand 16: januari	Zetel	
Maand 17: februari	Zetel	
Maand 18: maart	Zetel	➤ Stagiair maakt zelfevaluatie over
Maand 19: april	Zetel	➤ De stagemeeester maakt een verslag (functioneringsgesprek)
Maand 20: mei	Zetel	
Maand 21: juni	Zetel	➤ De stagiair moet per elektronische post aan de

		minister laten weten waar hij attaché wil worden ➤ De stagemeeester van de zetel zendt een omstandig verslag omtrent de stage op de zetel
Maand 22: juli	Zetel	➤ ECE stelt een omstandig eindverslag op dat aan de minister wordt overgemaakt ➤ Directeur IGO levert getuigschrift af
Maand 23: augustus	Zetel	
Maand 24: september	Zetel	

Er zijn met andere woorden drie fasen in de gerechtelijke stage:

Fase 1 (stage parket): van 1 oktober tot en met 31 augustus: stage op parket (waaronder 1 maand op een administratieve dienst)

Fase 2 (buitenstage): van 1 september tot en met 30 november (tijdens deze buitenstage valt ook de AIAKOS-uitwisseling)

Fase 3 (stage zetel): van 1 december tot en met 30 september (waaronder 1 maand op de griffie)

Vooraleer in te gaan op de verschillende fasen in detail, wil de ECE onderlijnen dat het voor de harmonisering van de gerechtelijke stage **onvermijdelijk** is dat er ook eenvormigheid bestaat in de toepassing van de verlofregeling. De ECE gaat daarom uit van **25 verlofdagen** per jaar voor een gerechtelijke stagiair. Meer verlof kan niet worden toegestaan omdat dit zonder meer ten koste gaat van de stage. Daarenboven mag tijdens de buitenstage van 3 maanden slechts **5 dagen** verlof worden toegestaan.

Daarnaast dient de stagiair zijn verlof bij voorkeur op te nemen tijdens het gerechtelijk verlof.

Een gelijke verlofregeling wordt des te belangrijker nu ook de theoretische opleidingen dienen te worden ingepast in deze periode van twee jaar.

Fase 1: van 1 oktober tot en met 31 augustus (stage bij de procureur des Konings - arbeidsauditoraat)

De gerechtelijk stagiair start zijn stage op het openbaar ministerie, hetzij op een parket van de procureur des Konings, hetzij op een arbeidsauditoraat.

Het is pas na zes maanden dat de gerechtelijke stagiair van de procureur-generaal normaal gesproken de bevoegdheid van officier van gerechtelijke politie krijgt, waarbij hij/zij een autonome handtekening- en beslissingsbevoegdheid krijgt.

Van de elf maanden op het parket moet in ieder geval rekening gehouden worden met het volgende:

Één maand moet de stagiair doorbrengen op de administratie

Één maand moet voorzien worden voor de verplichte opleidingen

Één maand (25 dagen) is te voorzien voor verlof.

Zo blijft er de facto nog slechts acht maanden in te vullen op het parket. In deze periode moeten volgende modules in ieder geval aan bod komen:

- gemeen strafrecht: 6 maanden, waaronder 2 weken stage op het arbeidsauditoraat. Eén week betreft een werkelijke kijkstage op het Arbeidsauditoraat en de andere week zal het resultaat zijn van een overleg met de korpschefs naargelang er zich iets interessants zou voordoen op het Arbeidsauditoraat
- jeugdrecht: 1 maand
- verkeer: 1 maand

Vanzelfsprekend zal de concrete invulling van deze verschillende modules afhangen van de praktische organisatie van het desbetreffende parket. Het parket zal zelf autonoom beslissen waar en wanneer een gerechtelijk stagiair zijn werkzaamheden zal verrichten.

In de voormelde minimale en als verplicht te beschouwen modules moeten telkens minstens volgende elementen aan bod komen:

- permanentie dagdienst
- zitting (uiteraard slechts mogelijk nadat de stagiair hiertoe de bevoegdheid heeft)
- opstellen van rechtstreekse dagvaardingen en eindvorderingen
- voeren van opsporingsonderzoek en opvolgen gerechtelijk onderzoek.

De gerechtelijk stagiair kan deze eerste fase ook doorlopen in een arbeidsauditoraat. De uiteindelijke beslissing hierover komt toe aan de procureur-generaal.

Hier gelden dezelfde principes zoals hierboven weergegeven, met dien verstande dat volgende modules in ieder geval aan bod moeten komen:

- Sociaal strafrecht
- Burgerlijke aspecten van sociaal recht

Tijdens hun stage op het arbeidsauditoraat moeten de stagiairs eveneens twee weken stage lopen op het parket van de procureur des Konings.

Fase 2: van 1 september tot 30 november (buitenstage)

Tijdens deze periode doorloopt de gerechtelijke stagiair een stage bij verschillende 'buitendiensten', zoals bijvoorbeeld politiediensten, de gevangenis, het justitiehuis, ...

De gerechtelijk stagiair blijft tijdens deze periode onder de bevoegdheid en het toezicht van de procureur des Konings ressorteren.

Met het oog op deze buitenstage, moet de stagiair een voorstel van buitenstage overmaken aan de ECE in de maand juni van het eerste jaar. Opvallend daarbij is dat de wet thans geen restricties meer heeft opgenomen voor deze externe stage. De stagiair zal dan ook 'vrij' kunnen kiezen.

De ECE zal wel een aantal verplichte richtlijnen uitwerken voor de stagiairs opdat deze externe stage 'optimaal rendeert'.

Fase 3 : van 1 december tot en met 30 september (rechtbank van eerste aanleg – arbeidsrechtbank – rechtbank van koophandel)

Na de buitenstage start de stage op de zetel voor een periode van tien maanden.

Het verdient ook in deze fase aanbeveling de stagiair te koppelen aan ervaren rechters, waardoor een 'kruisbestuiving' ontstaat tussen de stagiair en de ervaren rechter. Dit vormt zowel voor de stagiair als voor de rechter een 'win-win' situatie. Dit laat de stagiair toe ook tijdens dit stagelukkig inzicht te verwerven in het functioneren van een magistraat en de wijze waarop een ervaren magistraat omgaat met uitdagingen die dit kenmerken, en zich deze beroepshouding eigen te maken.

Van deze tien maanden op de zetel moet in ieder geval rekening gehouden worden met het volgende:

Één maand moet de stagiair doorbrengen op de griffie

Één maand moet voorzien worden voor de verplichte opleidingen

Één maand (25 dagen) is te voorzien voor verlof.

Zo blijft er de facto nog slechts zeven maanden in te vullen op de zetel. In deze periode moeten volgende modules in ieder geval aan bod komen :

- burgerlijke module (inbegrepen kortgeding, beroep en bevoegdheden voorzitter): 3 maanden
- strafrechtelijke module: 2 maand
- familierechtmodule: 2 maand

De inhoudelijke taak van de stagiair dient erin te bestaan zoveel mogelijk zelf projecten van vonnissen en beschikkingen te maken, eerder dan enkel juridisch onderzoekwerk te verrichten. De projecten kunnen zowel inhoudelijk als vormelijk besproken worden met de titularis. Tijdens de bespreking krijgt ook het proces dat de stagiair bij de redactie van het project heeft doorlopen aandacht. Uiteraard beslist de titularis in laatste orde. De gerechtelijk stagiair is geen referendaris en dient dan ook zoveel als mogelijk de reguliere taken van rechter te vervullen.

In kamers met drie rechters verdient het aanbeveling de stagiair op volwaardige wijze aan het beraad te laten deelnemen en hem/haar als eerste het woord te geven. De andere deelnemers aan het beraad zien hierbij hoe de stagiair een juridisch probleem benadert en ook technisch-juridisch weet te kaderen en kunnen de stagiair met hun feedback hieromtrent tot reflectie uitnodigen. De deelname aan het beraad verschaft de stagiair ook groeiend inzicht in een collegiaal besluitvormingsproces en de wijze waarop hij hieraan participeert.

De werklast van de gerechtelijk stagiair dient zoveel als mogelijk overeen te komen met deze van de rechter bij wie hij/zij stage loopt. Ook dit aspect zal immers een verrijkend effect hebben voor de stagiair.

De mogelijkheid bestaat eveneens dat de gerechtelijk stagiair zijn stage aan de zetel zou doorlopen op een arbeidsrechtbank of rechtbank van koophandel. De uiteindelijke beslissing hierover komt toe aan de eerste voorzitter van het Hof van Beroep.

Op deze stages gelden alle principes zoals hoger weergegeven,

In de arbeidsrechtbank dienen volgende modules aan bod te komen:

- arbeidsongevallen, sociale zekerheid en sociale verzorg: 2 maanden
- collectieve schuldenregeling: 1 maand
- arbeidsrecht: 2 maanden

Het is bovendien nuttig dat iedere gerechtelijke stagiair op de zetel ervaring opdoet met correctionele zittingen. Voor de stagiairs die hun stage doorlopen op de arbeidsrechtbank betekent dit dat zij gedurende twee maand stage moeten lopen op de rechtbank van eerste aanleg in de kamer voor sociaal strafrecht.

In de rechtbank van koophandel dienen volgende modules aan bod te komen:

- continuïteit van ondernemingen, faillissementen en handelsonderzoeken: 2 maanden
- pleitkamer: 3 maanden

Ook hier is de ECE van oordeel dat het aangewezen is dat iedere gerechtelijke stagiair enige ervaring moet opdoen met correctionele zittingen. Voor de stagiairs die hun stage doorlopen op de rechtbank van koophandel betekent dit dat zij ook gedurende twee maanden stage moeten lopen op de rechtbank van eerste aanleg in correctionele zaken, en bij voorkeur in kamers waar financieel en economisch strafrecht aan bod komt.

Tot slot

Deze aanbeveling is een eerste versie om de opstart van de nieuwe vorm van de gerechtelijke stage vorm te geven. De ECE wil uiteraard uw eventuele opmerkingen vernemen om deze aanbevelingen verder te verfijnen.

Door de harmonisering van de stage wordt een actieve bijdrage geleverd aan een betere en performante stage. De ECE wil de stagemeeesters en de korpschefs dan ook aanmoedigen om de aanbeveling zo nauwgezet mogelijk te volgen. Ingeval zich hierbij problemen voordoen is de ECE vanzelfsprekend een luisterend oor en kan en zal waar nodig de richtlijn bijgestuurd worden.

Dit neemt niet weg dat het ECE erkent dat de korpschefs uiteraard de soepelheid behouden om de stage te organiseren in hun korps zoals dit voor hun lokale situatie het meest aangewezen is.

Namens de commissie voor de evaluatie van de gerechtelijke stage,

Raf Van Ransbeeck
Voorzitter van de evaluatiecommissie